

International Treaties and Conventions: Under Criticism or in the Abyss of Violation by Israel in Its Aggression Against Gaza

Mahmoud Rashnavaz *

PhD Student in Public International Law, Islamic
Azad University, UAE Branch, Tehran, Iran.

Abstract

The actions committed by the Israeli regime and its supporters in Gaza suggest that international law, despite all its documents and under the auspices of its high-profile organizations, has played no role. Everything that has been said so far about the laws of war, human rights, and humanitarian law has been buried in this war, creating a graveyard of international treaties. The obligations stipulated in the four Geneva Conventions, the Convention on the Rights of the Child, the Universal Declaration of Human Rights, peremptory norms prohibiting the use of force, and many other international legal instruments—most of which are considered binding under customary international law—were disregarded during Israel's October 2023 attacks on Gaza. The claimants of justice merely observed these blatant violations. It appears that international law continues to suffer from its fundamental weakness: the lack of an appropriate enforcement mechanism. Those wielding veto power can never realize global will or alleviate the immense human suffering. Although human rights-compliant rules have been formulated at the legislative stage, these provisions remain incapable of creating enforceable mechanisms in the absence of a binding authority.

Keywords: humanitarian law, prohibition of the use of force, convention on the rights of the child, war crimes

Received: 01/December/2024

Accepted: 18/February/2025

eISSN: 2783-4204

ISSN: 2783-3631

معاهدات و کنوانسیون‌های بین‌المللی در بوته‌ی نقد یا در ورطه‌ی نقض توسط اسرائیل در تجاوز به غزه

دانشجوی دکتری رشته حقوق بین‌الملل عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد امارات، تهران، ایران.

محمود رشنواز *

چکیده

آنچه از افعال ارتكابی رژیم اسرائیل و حامیان آن در غزه برمی‌آید، این است که حقوق بین‌الملل با تمامی اوراق و اسناد خود و در سایه سازمان‌های پرسروصدای خود، هیچ نقشی ایفا نکرده است. هر آنچه تابه‌حال از حقوق جنگ، بشر و بشردوستانه گفته می‌شد، در این جنگ دفن شد و گورستانی از معاهدات بین‌المللی ایجاد گردید. تعهدات مندرج در کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو، کنوانسیون حمایت از حقوق کودک، اعلامیه جهانی حقوق بشر، قواعد آمره منع توسل به زور و بسیاری دیگر از اسناد بین‌المللی که عمدتاً در قالب عرف بین‌المللی برای تمامی تابعان در حقوق بین‌الملل لازم‌الاتباع هستند، در حملات اکتبر ۲۰۲۳ اسرائیل به غزه نادیده گرفته شد و مدعیان نیز نظاره‌گر این نقض‌های آشکار بودند. به نظر می‌رسد حقوق بین‌الملل کماکان از ضعف مبنایی خود که همان خلأ ضمانت اجرایی مناسب است، رنج می‌برد. صاحبان حق و تو، هیچ‌گاه نمی‌توانند اراده جهانی را محقق سازند و رنج‌های بی‌شمار بشری را بکاهند. با وجود اینکه در مرحله تقنین، قواعد متناسب با حقوق بشری تدوین شده است؛ ولی این مقررات بدون وجود مرجعی الزام‌کننده، قادر به خلق زمینه‌های اجرایی نیستند.

کلیدواژه‌ها: حقوق بشردوستانه، منع توسل به زور، کنوانسیون حقوق کودک، جنایت جنگی

مقدمه

تهاجمات اسرائیل در طول سالیان متمادی به منطقه غزه، محاصره‌های اقتصادی و دیگر اعمال ارتكابی، مشخصاً با بسیاری از معاهدات و کنوانسیون‌های بین‌المللی پذیرفته‌شده در تناقض قرار دارد. این مسئله را می‌توان به‌عنوان یک پژوهش خاص مورد توجه قرار داد. هرچند در اخبار و اظهارنظرهای سیاسی و حقوقی، عموماً به این مسئله اشاره شده است و افعال ارتكابی اسرائیل را نقض تعهدات بین‌المللی این رژیم یا نقض برخی از قواعد آمره و گاهی عرف بین‌المللی دانسته‌اند؛ ولی به نظر می‌رسد تحلیل جامع و کامل موضوع از جنبه حقوقی می‌تواند بسیار ضروری باشد. درواقع، آنچه در این مقاله بررسی خواهد شد، استدلالات حقوقی مبین نقض کنوانسیون‌های بین‌المللی و تعهداتی است که در این عرصه وجود دارد. در این راستا، به وقایعی اشاره خواهد شد که مبنای این نقض‌های تعهدات بین‌المللی خواهند بود. نظرات صاحبان رأی در این حوزه بررسی خواهد شد و درنهایت، این نتیجه از تحقیق حاصل می‌گردد که کنوانسیون‌های بین‌المللی و قواعد آمره و تعهدات عرفی در جامعه بین‌المللی در گورستانی به نام جبهه حمله به غزه دفن شدند و اقدامات جهانی و ضمانت اجرای پیش‌بینی‌شده در این حوزه به جهت ناکارآمدی و عدم قابلیت اجرا نمی‌توانند راه‌حلی ارائه نمایند.

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های سابق در خصوص نقض کنوانسیون‌های بین‌المللی به‌گونه‌ای هستند که صرفاً به برخی از حقوق بشردوستانه، حقوق بشر یا برخی از کنوانسیون‌های بین‌المللی به‌طور خاص می‌پردازند. نباید فراموش کرد که هر آنچه در خصوص خسارات اسرائیل به جامعه بین‌المللی و حقوق بین‌الملل گفته شده و در قالب مقالات یا حتی شکواییه‌ها تدوین شده، صرفاً مطالعاتی هستند که به‌صورت تک‌بعدی و شاید از جنبه حمایت از مردم فلسطین نگاشته شده‌اند. این امر در حالی است که در این پژوهش، یک قضاوت حقوقی و بی‌طرف ارائه خواهد شد. روش: در این پژوهش بر مبنای داده‌ها و یافته‌هایی که از طریق خبرگزاری‌ها و برخی نهادهای معتبر در خصوص اقدامات اسرائیل به دست آمده و انطباق این اعمال ارتكابی با کنوانسیون‌های بین‌المللی، می‌توان یک پژوهش توصیفی-تحلیلی ارائه داد و درنهایت به نتیجه‌گیری و ارائه پاسخ به سؤالات و ابهامات پرداخت. یافته‌ها: اسرائیل در جنگ‌های مختلف علیه مردم غزه و فلسطین و دیگر گروه‌های درگیر، به کرات نقض کنوانسیون‌های بین‌المللی را مرتکب شده است. این مسئله به شکلی انجام شده که جای تردید باقی نخواهد گذاشت که اسرائیل در کنار کشتار فلسطینیان، کنوانسیون‌های بین‌المللی را نیز به گورستان فرستاده است.

موارد نقض کنوانسیون‌های بین‌المللی در حمله به غزه

معاهدات بین‌المللی، موجد تعهداتی برای تابعان آنها هستند. به عبارت دیگر، زمانی که دولت‌ها و دیگر تابعان بین‌المللی شاهد افعالی هستند که موجودیت بشری، محیط‌زیست و دیگر ارکان نظام هستی را تهدید می‌نماید، اقدام به تقنین در عرصه بین‌المللی می‌نمایند. این موضوع می‌تواند در قالب تعهدات دو یا چندجانبه باشد و یا به شکل یک کنوانسیون بین‌المللی و معاهده عام جهانی جلوه نماید. درواقع، هدف آن است که ارزش‌های انسانی و بشری مورد محافظت قرار گیرد و رنج کمتری برای انسان‌ها پدید آید.

شاید بشر امروزی هنوز به این بلوغ و کمال نرسیده است که کنوانسیون‌های بین‌المللی و تعهداتی که برای جامعه جهانی ایجاد می‌کند، به فکر تعالی بشریت باشد و راهکارهای پیشرفت ارزش‌های انسانی و زیست‌محیطی را دنبال کند. گرچه در همین مرحله (مرحله حفظ ارزش‌های کنونی و پیشگیری از رنج بشری) نیز چندان موفق عمل نکرده

است. به هر حال، حقوق بین‌الملل، تلاش‌هایی را به منظور تثبیت برخی حقوق انسان‌ها انجام داده که می‌توان گفت تلاش‌های مذکور در حال حاضر در قالب کنوانسیون‌های بین‌المللی محقق شده است. با وجود این، در حملات اسرائیل به غزه، شاهد نقض بسیاری از این تعهدات بین‌المللی هستیم؛ تعهداتی که بیان می‌کنند کشتار جمعی، استفاده از سلاح‌های مخرب، جنایت نسبت به غیرنظامیان، تخریب اماکن غیرنظامی، کشتار کودکان، آسیب به محیط‌زیست، محاصره دارویی و غیره ممنوع است. حال برخی معتقدند اسرائیل در حمله به غزه، گورستانی از نقض تعهدات بین‌المللی را ایجاد کرده است که ذیلاً به مهم‌ترین مصادیق آن منطبق با کنوانسیون‌های بین‌المللی اشاره می‌کنیم.

۱- ارتکاب جرائم در صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی و نقض کنوانسیون‌های مرتبط با این جرائم

۱-۱- جنایت علیه بشریت (ماده ۷ اساسنامه رم)

اساسنامه رم که معاهده‌ای بین‌المللی برای تشکیل دیوان کیفری بین‌المللی است، جنایت علیه بشریت را در ماده ۷ بدین نحو تعریف کرده است: «جنایت علیه بشریت» عبارت است از انجام هر یک از اعمال ذیل به عنوان بخشی از یک حمله علیه گروهی غیرنظامی که به شکل گسترده یا سازمان‌یافته صورت بگیرد، با اطلاع از حمله: الف) قتل؛ ب) نابودسازی؛ ج) برده‌سازی؛ د) اخراج یا انتقال اجباری جمعیت؛ ه) محبوس ساختن یا دیگر شکل‌های محرومیت شدید از آزادی جسمی که ناقض مفاد اساسی حقوق بین‌الملل باشد؛ و) شکنجه؛ ز) تجاوز جنسی، برده‌کشی جنسی، فحشای اجباری، حاملگی اجباری، عقیم‌سازی اجباری یا هر نوع خشونت جنسی دیگر در همان سطح؛ ح) آزار و تعقیب یک گروه یا جمعیت مشخص به دلایل سیاسی، نژادی، ملی، قومی، فرهنگی، مذهبی و جنسی (به شرحی که در بند ۳ مشخص گردیده) یا به دلایل دیگری در سطح جهان بر اساس قوانین بین‌المللی در ارتباط با هر یک از اعمالی که در این بند یا هر جرم دیگری که در حیطه صلاحیت این دیوان باشد، به عنوان یک عمل غیرمجاز به رسمیت شناخته شده باشد؛ ط) ناپدیدشدن اجباری افراد؛ ی) جنایت نژادپرستی؛ ک) دیگر اعمال غیرانسانی با خصوصیات مشابه که به قصد وارد آوردن عمدی درد و رنج شدید یا آسیب رساندن جدی به بدن یا سلامت جسمی یا روانی افراد صورت گیرد.

نوار غزه، یکی از پرجمعیت‌ترین مناطق جهان است. بیش از دو میلیون نفر که اکثریت آن‌ها آوارگان فلسطینی ثبت شده هستند، در این سرزمین زندگی نموده و بیشتر به کمک‌های بشردوستانه متکی هستند. در غزه، آژانس امداد و کار سازمان ملل متحد برای آوارگان فلسطینی (نزدیک به ۱/۴ میلیون پناهنده فلسطینی) خدمات بشردوستانه ارائه می‌کند (Zanotti, 2022).

اسرائیل در ۹ اکتبر، غزه را در محاصره کامل داشت که منجر به کمبود شدید آب، غذا و دارو شد، بقای ۲/۳ میلیون فلسطینی را به خطر انداخت و یک بحران انسانی وخیم ایجاد کرد. اسرائیل در ۱۱ اکتبر، برق غزه را قطع کرد که منجر به خاموشی مداوم و فروپاشی بیمارستان‌ها و خدمات آب و فاضلاب شد. اسرائیل چندین دستور تخلیه شمال غزه را صادر کرده است، از جمله به بیمارستان‌هایی که مراقبت‌های لازم را انجام می‌دهند. نیروهای اسرائیلی از زمان آغاز تهاجم زمینی خود عملاً مناطق شمال وادی غزه را از جنوب جدا کرده‌اند. بیش از ۱/۱ میلیون نفر قبل از شروع جنگ در شمال غزه زندگی می‌کردند و در حال حاضر، حداقل ۱/۸ میلیون نفر آواره داخلی هستند. فلسطینی‌ها همچنان در غزه گرفتار شده‌اند؛ زیرا مقامات اسرائیلی گذرگاه‌های اریز و کرم شالوم را بسته‌اند؛ درحالی که عبور و مرور از طریق گذرگاه رفح از مصر همچنان به شدت محدود شده است (Evans, 2009).

رژیم اسرائیل طی چندین دهه اخیر برای تثبیت موقعیت خود در منطقه و گسترش مرزهای خود، به انواع و اقسام اعمال مغایر با حقوق بین‌الملل و حقوق بشری دست زده است. از جمله اعمالی که این رژیم به کرات مرتکب آن شده، جنایت علیه بشریت است. ارتکاب اعمالی همچون قتل عمد، نابودسازی، اخراج یا انتقال اجباری، حبس یا محروم

کردن شدید دیگری از آزادی جسمانی، شکنجه و تبعیض نژادی، از جمله اقداماتی است که در این مقاله به شرح آن می‌پردازیم تا به این واقعیت پی ببریم که رفتارهای رژیم اسرائیل برای حفظ و بقای موجودیت خود، مصداق بارز جنایات بین‌المللی است (سلیمی و کاشان، ۱۳۹۳، ص ۱۲۴).

یکی از جدیدترین اقدامات اسرائیل در کشتار مردم مظلوم فلسطین، مربوط به بحران غزه است. حمله نظامیان اسرائیل به نوار غزه در سال ۲۰۲۳ به کشته شدن بیش از ۲۰۰۰۰ انسان بی‌گناه منجر شد.

شکنجه

یکی از شیوه‌های رایج شکنجه در زندان‌های اسرائیل روش شبح بوده که بسیار دردناک است. بر اساس آمار، ۸۷ درصد بازداشت‌شدگان، طعم این شکنجه را چشیده‌اند. در این روش، شخص بازداشت‌شده برای مدتی طولانی آویزان می‌شود. از شیوه‌های دیگری که بسیار مورد استفاده قرار می‌گیرد، نشان دادن زندانی بر روی یک صندلی کج است تا فشارهای فزاینده بر ستون فقرات او وارد شود. ضربه زدن به سینه و اعضاء حساس بدن، تکان دادن شدید تا حد به هم ریختگی روانی و بی‌هوشی در اثر تکان خوردن مغز و لخت کردن شخص در سرمای شدید در وسط برف و ریختن آب سرد بر روی بدن از دیگر روش‌های شکنجه است (سويدان، ۱۳۹۱، ص ۲۵۳).

کنوانسیون‌های مختلفی بر منع شکنجه تأکید داشته‌اند که برخی از مهم‌ترین آن‌ها به قرار ذیل است: لاهه و ژنو در مورد مخاصمات مسلحانه و میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و اعلامیه جهانی حقوق بشر و حتی در اسناد و کنوانسیون‌های منطقه‌ای از جمله در کنوانسیون اروپایی حقوق بشر و کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر و به‌طور خاص در «کنوانسیون منع شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازات بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرکننده» سازمان ملل متحد در سال ۱۹۸۴ و کنوانسیون حمایت از همه اشخاص تحت شکنجه و دیگر رفتارهای غیرانسانی مصوب^۱ ۱۹۷۵ مجمع عمومی جامعه جهانی. در این راستا لازم است مذموم بودن عمل شکنجه را بیش از هر زمان دیگری درک کرد.

تبعیض نژادی

تبعیض نژادی در معاهدات و اسناد بسیاری مورد اشاره واقع شده است که از جمله آن‌ها می‌توان به اعلامیه مورخ چهاردهم دسامبر ۱۹۶۰ راجع به اعطای استقلال به کشورها و ملل مستعمره (قطعنامه ۱۵۱۴ دوره پانزدهم مجمع عمومی) اعلامیه مورخ بیستم نوامبر ۱۹۶۳ ملل متحد (قطعنامه ۱۹۰۴ دوره هجدهم مجمع عمومی) راجع به رفع هر نوع تبعیض نژادی، معاهده مربوط به رفع تبعیض در مورد شغل و حرفه مصوب سازمان بین‌المللی کار در سال ۱۹۸۵ قرارداد مربوط به مبارزه با تبعیض نژادی در زمینه تعلیم که از طرف سازمان فرهنگی و علمی و تربیتی ملل متحد (یونسکو) در سال ۱۹۶۰ و همچنین در کنوانسیون بین‌المللی رفع هر نوع تبعیض نژادی مصوب ۲۱ دسامبر ۱۹۶۵ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، اشاره کرد.

«محاصره کامل» تحمیلی اسرائیل و قطع غذا، آب، سوخت و برق به غزه بر خدمات اضطراری و تأسیسات بهداشتی در بحبوحه تقاضای بالا برای مراقبت‌های نجات جان تأثیر گذاشته است (UNRWA, 2023).

رژیم صهیونیستی همچون رژیم آپارتاید آفریقای جنوبی، با برنامه‌ریزی‌های هدفمند و سیستماتیک به دنبال تسلط اقلیت جامعه یهود بر اکثریت جامعه مسلمان و عرب فلسطینی است. دامنه فعالیت‌های نژادپرستانه و تبعیض‌آمیز رژیم صهیونیستی در حدی است که مجمع عمومی سازمان ملل متحد در ۱۰ نوامبر ۱۹۷۵ با تصویب قطعنامه ۳۳۷۹، دو رژیم آفریقای جنوبی و اسرائیل را به عنوان رژیم‌های نژادپرست معرفی و محکوم کرد.

1. the convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment

۱-۲- ماده ۸ اساسنامه دادگاه کیفری بین‌المللی (جنایات جنگی)

این ماده که منطبق بر کنوانسیون‌های ۱۹۴۹ ژنو سایر مقررات و حقوق بشر و عرف جنگی است، اعمالی مانند تخریب گسترده اموال عمومی، حمله به مناطق و افراد غیرنظامی و بمباران آن‌ها و حمله به ساختمان‌های مذهبی و علمی را جنایت جنگی محسوب می‌کند. در خصوص این عنوان مجرمانه در حقوق بین‌الملل کیفری می‌توان به کنوانسیون‌های ژنو اشاره کرد که در خصوص حقوق بشردوستانه در دوران جنگ تدوین شده و در مبحثی جداگانه به مواد مختلف این کنوانسیون‌ها که مورد نقض توسط اسرائیل قرار گرفته است، اشاره می‌کند.

یکی از کنوانسیون‌هایی که به موجب آن، همه طرف‌های درگیر موظف هستند اصول و قواعد مقرر و تعریف شده را چه نسبت به طرف‌های درگیر و چه آن‌هایی که نقش و سهمی در جنگ ندارند، رعایت کنند، کنوانسیون حاصل از کنفرانس ۱۸۹۹ لاهه و قرارداد بین‌المللی جلوگیری از کشتار جمعی ژنوساید مورخ ۹ دسامبر ۱۹۴۸ است. به موجب این کنوانسیون و قرارداد و نیز کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو و کنوانسیون‌ها، پروتکل‌ها و توافقنامه‌های مشابه که در مجموع به همراه عرف، حقوق جنگ را تشکیل می‌دهند، طرفین درگیر مجاز به استفاده از هرگونه سلاحی در جنگ‌های خود نیستند؛ لذا، استفاده از سلاح‌هایی که باعث جراحات شدید می‌شوند (مانند بمب‌های اتمی، فسفوری، خوشه‌ای، شیمیایی، میکروبی و غیره) در کنفرانس ۱۸۹۹ لاهه ممنوع شده است.

به لحاظ قوانین بین‌المللی، طرفین درگیر مجاز به استفاده از هرگونه سلاحی در جنگ‌های خود نیستند و استفاده از سلاح‌هایی که باعث جراحات شدید می‌شوند، در کنفرانس ۱۸۹۹ لاهه ممنوع و ممنوعیت استفاده از گازهای سمی و خفه‌کننده در پروتکل ۱۹۲۵ ژنو به تصویب رسید.

توافقنامه ژنو در سال ۱۹۸۰ که بر ممنوعیت استفاده از فسفر سفید به عنوان سلاحی آتش‌زا علیه انسان و محیط‌زیست که بیان می‌کند بمب‌های فسفوری یک اسلحه ممنوعه بین‌المللی است نیز بارها توسط اسرائیل نقض شده است. اسرائیل در مواردی دیگر از جمله درگیری‌های سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ به غزه اعتراف کرد از ماده شیمیایی فسفر سفید استفاده کرده است. طبق قوانین بین‌المللی، استفاده از این گازها ممنوع است. پروتکل ۱۹۲۵ ژنو (۱۳۰۴) در جریان برگزاری کنفرانس نظارت بر تجارت بین‌المللی اسلحه و مهمات جامعه ملل به عنوان پروتکل ممنوعیت استفاده از گازهای خفه‌کننده، سمی یا دیگر گازها و روش‌های بیولوژیک در جنگ‌ها تصویب و چهار سال بعد به ثبت رسید. استفاده از سلاح‌های شیمیایی در طول جنگ جهانی اول، جامعه بین‌المللی را بر آن داشت تا پروتکل ژنو را تدوین و تصویب کند که استفاده از سلاح‌های شیمیایی و بیولوژیکی در جنگ را ممنوع می‌کرد.

بازرس ویژه فرستاده‌شده به غزه اظهار کرده است که اسرائیل در حمله به مرکز کمک‌رسانی سازمان ملل در تاریخ ۱۵ ژانویه از فسفر سفید استفاده کرده است. این در حالی است که در تاریخ مذکور، ۷۰۰ شهروند غیرنظامی در آن مرکز حضور داشته‌اند. همچنین، اسرائیل از بمب‌های فسفر سفید در حمله به بیمارستان‌های القدس و الوفا استفاده کرده است (Timesonline, 2009).

درباره حقوق جنگ، منابع مهمی در حقوق بین‌الملل می‌توان سراغ گرفت که بیانگر تعهدات بین‌المللی در قالب عهدنامه و عرف بین‌المللی است و می‌تواند موضوع نقض در حملات اسرائیل قرار داشته باشد که ذیلاً به برخی از این معاهدات اشاره می‌کنیم:

- ۱- اعلامیه پاریس ۱۶ آوریل ۱۸۵۶ در مورد قواعد جنگ دریایی
- ۲- اعلامیه دوم لاهه ۱۸۹۹ در مورد گازهای خفه‌کننده
- ۳- اعلامیه لاهه ۱۹۰۷ در خصوص ممنوعیت استعمال گلوله‌های آتش‌زا
- ۴- پروتکل ژنو ۱۹۲۵ در مورد ممنوعیت به کارگیری سلاح‌های شیمیایی و گازهای خفه‌کننده

- ۵- کنوانسیون لاهه ۱۹۵۴ در مورد حمایت از آثار فرهنگی و تاریخی در زمان جنگ
- ۶- کنوانسیون ۱۹۷۷ سازمان ملل در خصوص ممنوعیت استفاده از تکنیک‌های نظامی که موجب تغییر محیط‌زیست می‌شود.
- ۷- قواعد ۱۹۷۸ صلیب سرخ در خصوص تسری قواعد انسان‌دوستانه در جنگ‌های مسلحانه و ممنوعیت حمله به مناطق مسکونی در حقوق جنگ
- معاهدات پذیرفته‌شده جهانی دیگر نیز مانند معاهده ۲۲ اوت ۱۸۶۶ و ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ و معاهده ۱۲ اوت ۱۹۴۹ با پروتکل الحاقی شماره ۱ مورخ ۱۲ دسامبر ۱۹۷۷ مورد نقض قرار گرفته‌اند.
- این معاهدات تصریح دارند که ارتش‌های متخاصم و ارتش اشغالگر ملزم به پذیرش و معالجه بیماران و مجروحان (از هر ملیتی) هستند و این الزامات، هم در زمان جنگ رسمی و هم در زمان هرگونه مخاصمه مسلحانه دیگر که بین طرفین رخ دهد نیز اجرا می‌شود؛ ولو اینکه در زمان اشغال یک سرزمین، طرف مقابل با هیچ‌گونه مقاومت نظامی روبه‌رو نشده باشد و از آنجاکه این مسئله جنبه انسانی دارد، مقررات حمایت‌کننده از مجروحان به شرح فوق به غیر از افراد نیروهای مسلح در مورد سایر کسانی نیز که در مخاصمات هم شرکت نکرده‌اند، قابل اجراست.
- در حملات سال ۲۰۲۳ یوآو گالانت، وزیر دفاع اسرائیل، فلسطینیان را "مردمی حیوانی" خواند و دستور "محاصره کامل" نوار غزه را صادر کرد؛ "بدون برق، غذا، سوخت، همه‌چیز بسته است". حملات هوایی به پاسگاه مرزی رفح با مصر مانع از ورود کامیون‌های حامل سوخت و مواد غذایی به غزه شد. گالانت به نیروهایی که در مرز با غزه جمع شده بودند گفت که "تمام محدودیت‌ها را آزاد کرده است". او تهدید کرد: «حماس خواهان تغییر در غزه بود؛ ۱۸۰ درجه نسبت به آنچه فکر می‌کرد، تغییر خواهد کرد». او گفت غزه هرگز به آنچه که بود، باز نخواهد گشت. غزه که در ۱۶ سال گذشته تحت محاصره قرار داشت، به پایین‌ترین سطح خود رسیده است و پس از اتمام سوخت، تنها نیروگاه این منطقه، در تاریکی فرو رفته است. اهداف هوایی شامل اردوگاه‌های پناهندگان، بلوک‌های مسکونی و زیرساخت‌های حیاتی مانند شرکت مخابرات، بیمارستان‌ها و مدارس است که تنها شکل پناهگاه را برای آوارگان غزه فراهم می‌کنند. با محرومیت از برق و کمبود دارو، بیمارستان‌های این منطقه قادر به مداوای مجروحان نیستند (AlJazeera, 2023).

۱-۳- نقض ماده ۶ اساسنامه رم در خصوص نسل‌کشی

کنوانسیون ۹ دسامبر ۱۹۴۸ مجمع عمومی سازمان ملل متحد راجع به کشتار جمعی است که رژیم اسرائیل هم آن را امضاء کرده است. ماده ۱ این کنوانسیون به صراحت اعلام می‌دارد: «مراد از کشتار جمعی، قتل یا هرگونه اعمالی است که به منظور انهدام تمام یا بخشی از یک گروه ملی، قومی و نژادی و یا دینی ارتکاب یافته است». قبلاً مجمع عمومی سازمان ملل متحد در دسامبر سال ۱۹۸۲ بر اساس همین کنوانسیون، اسرائیل را به خاطر کشتار اردوگاه‌های صبرا و شتیلا و عدم ممانعت فرماندهان اسرائیلی از فالانژها در ارتکاب این جنایت محکوم کرده است.

ماده ۶ اساسنامه ICC دقیقاً اجزاء و عناصر این جرم را در بستر نظام بین‌المللی کیفری تعریف کرده و مجازات جرم نسل‌کشی در اساسنامه دیوان بین‌المللی کیفری، تنها حبس‌های ابد و نامحدود و بحثی در خصوص اعدام مطرح نیست (یاقوتی و بهلولی، ۱۳۹۸، ص ۱۳۵).

با توجه به اینکه اسرائیلی‌ها در مواجهه با محکومیت جهانی این کشتار اعلام کرده بودند در این کشتار دخالت مستقیم نداشته‌اند، در مورد کشتار اردوگاه جنین که کشتار جمعی ساکنان آن مستقیماً توسط نیروهای اسرائیلی صورت

گرفت، هیچ راه گریز و بهانه‌ای باقی نمی‌ماند. مجمع ضمن محکوم کردن کشتار صبرا و شتیلا اعلام کرد: «این قتل عام مشمول احکام کیفری کشتار جمعی است».

طبق ماده دوم کنوانسیون منع و مجازات جنایت نسل‌کشی مصوبه ۱۹۴۸، نسل‌کشی عبارت است از ارتکاب هر یک از اعمال مشروحه زیر علیه یک گروه ملی، قومی، نژادی یا مذهبی که به قصد نابود کردن کلی یا جزئی آن‌ها به دلیل دارا بودن این اوصاف، صورت می‌گیرد:

الف: کشتار اعضاء گروه؛

ب: ایراد آسیب جسمی یا روانی جدی به اعضاء یک گروه؛

ج: قرار دادن عمدی یک گروه در معرض شرایط نامساعد زندگی، به انتظار نابودی فیزیکی کلی یا جزئی آن گروه؛

د: تحمیل تدابیری به قصد جلوگیری از زاد و ولد در یک گروه؛

ه: انتقال اجباری کودکان یک گروه به گروه دیگر.

با توجه به تعریف بالا، این روزها در غزه ما بارزترین نمونه‌های نسل‌کشی را شاهد هستیم و دردآورترین نوع آن، کشتن کودکانی است که احتمال می‌رود اگر بزرگ شوند، برای اسرائیل خطر ساز شده و امنیت شهرک‌های اشغالی را به خطر اندازند. به تعبیری، رژیم صهیونیستی با بمباران کودکان فلسطینی، قصد دارد امنیت و آسایش خود در آینده را تضمین و تأمین کند. همچنین، بنا به بند ج این ماده از کنوانسیون منع و مجازات جنایت نسل‌کشی، قطع کردن آب و برق غزه و محاصره اقتصادی و جلوگیری از ایصال مواد غذایی و اولیه به مردم این منطقه، از دیگر مصادیق نسل‌کشی است که این روزها به دست اسرائیل رقم می‌خورد.

در جنگ‌های متعددی که در غزه اتفاق افتاد، رژیم صهیونیستی اقدام به محاصره جمعیت غیرنظامی در غزه و سپس، مورد هدف قرار دادن آن‌ها و حمله به این سرزمین نمود. با این کار، مردم فلسطینی در معرض کمبود شدید (قحطی) مواد غذایی و دارویی و سوخت (به‌منظور تولید انرژی) قرار گرفتند؛ به‌صورتی که بیمارستان‌های غزه دیگر قادر به پذیرش و درمان مجروحان نبودند و در صورت پذیرش هم، به دلیل نبود دارو و تجهیزات پزشکی، بسیاری از زخمی‌ها جان خود را از دست دادند. این تعداد تلفات، به‌علاوه از بین رفتن ساختارها و تأسیسات زیربنایی و آواره شدن بسیاری از مردم در کنار محاصره، وقوع یک نسل‌کشی را به ذهن متبادر می‌سازد (لواسانی، ۱۳۸۸، ص ۲۱۳).

۲- پیمان‌نامه حقوق کودک نوامبر ۱۹۸۹

یک کنوانسیون بین‌المللی است که حقوق مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کودکان را بیان می‌کند و همه دولت‌های امضاءکننده این معاهده موظف به اجرای آن هستند. این کنوانسیون مورد تأیید مجمع عمومی سازمان ملل قرار گرفت و بلافاصله لازم‌الاجرا شد. تاکنون، همه کشورهای عضو سازمان ملل این سند را تصویب کرده یا به آن ملحق شده‌اند؛ از این رو، کنوانسیون حقوق کودک، مقبول‌ترین سند حقوق بشری تاریخ است.

بر اساس کنوانسیون حقوق کودک که ۵۴ ماده و ۲ پروتکل دارد، هر انسان کمتر از ۱۸ سال، کودک محسوب می‌شود. این کنوانسیون و ۲ پروتکل آن تأکید دارند که هیچ کودک نباید از تبعیض رنج ببرد، کودکان باید حق حیات داشته باشند و رشد کنند.

کمیته حقوق کودک سازمان ملل، بیانه زیر را در خصوص حملات اسرائیل در اکتبر ۲۰۲۳ صادر کرد و از رنج عمیق کودکان ابراز خشم کرد: کمیته حقوق کودک، تشدید حملات اسرائیل علیه اهداف غیرنظامی در نوار غزه را که منجر به کشته شدن بیش از ۳۵۰۰ کودک از ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ شده است، به‌شدت محکوم می‌کند. ما همچنین عمیقاً

نگران کودکانی هستیم که به‌عنوان گروگان نگه داشته شوند. درگیری‌های مسلحانه قبل از هر چیز به کودکان آسیب می‌زند و تأثیرات مادام‌العمری بر سلامت جسمی و روانی، رشد و درنهایت برخورداری از تمام حقوق آن‌ها دارد. کودکان نیز زمانی که زنده می‌مانند؛ اما والدین و سایر اعضای خانواده و دوستان خود را از دست می‌دهند و شاهد حوادث فاجعه‌بار هستند، آسیب می‌بینند. علی‌رغم حمایتی که باید توسط قوانین بین‌المللی از همه کودکان ارائه شود، در ماه اول این جنگ، گزارش‌های ویران‌کننده‌ای از اعمال منع‌شده توسط حقوق بشردوستانه بین‌المللی از جمله معلولیت، جراحت، آدم‌ربایی، آوارگی اجباری، محرومیت از خدمات پزشکی مراقبت، غذا و آب منتشر شده است. طبق ماده ۳۸ کنوانسیون حقوق کودک، دولت‌ها موظف‌اند به قوانین حقوق بین‌الملل بشردوستانه احترام بگذارند و از آن‌ها اطمینان حاصل کنند و تمام اقدامات ممکن را برای تضمین حمایت و مراقبت از کودکان آسیب‌دیده از درگیری‌های مسلحانه انجام دهند. این کمیته خواستار پایان دادن به آسیب‌های ویرانگری است که به زندگی کودکان در سرزمین‌های اشغالی فلسطین وارد شده است (United Nations, 2023).

تمامی حقوقی که در کنوانسیون مورد بحث به آن تأکید شده، درباره اصول کلی کنوانسیون حقوق کودک هستند و به‌وسیله این اصول یعنی منع تبعیض، مصالح‌عالیه، حق بر حیات، بقا و رشد و حق بر شنیده شدن شناخته می‌شوند. حق در امان بودن از خشونت، حق همبستگی خانواده، حق سلامت و حق آموزش، از مهم‌ترین حقوقی هستند که در این کنوانسیون به آن‌ها به‌عنوان حقوق کودکان تأکید شده است.

با شروع حملات اسرائیل به غزه از اکتبر ۲۰۲۳ حداقل ۴۳۲۴ کودک در بمباران اسرائیل کشته شده‌اند. بر اساس آمار ارائه‌شده ارتش اسرائیل، طی ماه گذشته دو برابر تعداد کل کودکان فلسطینی کشته‌شده در کرانه باختری و غزه اشغالی از سال ۱۹۶۷ در نوار غزه، کودک کشته است. علاوه بر این، تعداد کودکان کشته‌شده در غزه، حدود ۱۳۵۰ کودک زیر آوارها مفقود شده‌اند که به احتمال زیاد اکثر آن‌ها مرده هستند. آنتونیو گوترش، دبیر کل سازمان ملل متحد گفت: غزه در حال تبدیل شدن به «قبرستان کودکان» است (پیوندی، ۱۴۰۲).

این وضعیت منجر به افزایش نرخ ناامنی غذایی، نقض حق کودکان برای داشتن استانداردهای مناسب زندگی طبق ماده ۲۷ کنوانسیون حقوق کودک و نقض حق سلامت کودکان از طریق هدف قرار دادن تأسیسات آب و فاضلاب و امکان ابتلای کودکان به بیماری‌ها بر اساس ماده ۲۴ همان کنوانسیون می‌شود. همچنین، تشدید حملات رژیم صهیونیستی به غزه به امنیت و آموزش کودکان غزه آسیب وارد کرده است. در حال حاضر، مدارس غزه به‌عنوان پناهگاه مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ هرچند این اماکن دیگر از بمباران‌های رژیم صهیونیستی نیز در امان نیستند. بر اساس ماده ۲۸ کنوانسیون حقوق کودک، دسترسی کودکان به آموزش باید تضمین شده و نباید نقض شود.

۳- نقض حقوق بشردوستانه و کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو ۱۹۴۹

هدف اولیه حقوق بین‌الملل بشردوستانه، کاهش پیامدهای ناگوار و تلخ جنگ بود؛ اما هم‌زمان با توسعه و تدوین حقوق بین‌الملل بر مبنای فردگرایی و حمایت بیشتر از افراد مفهوم آن در جهت احترام به شأن، منزلت و کرامت والای بشر در میان مخاصمه و حتی بعد از آن و نیز مجازات ناقضین قواعد بنیادین و اساسی حقوق بین‌المللی بشردوستانه گسترش یافت (کنعانی و حسین‌نژاد، ۱۳۸۳، ص ۳۰).

رژیم صهیونیستی به عضویت کنوانسیون‌های ۱۹۴۹ ژنو در آمده است؛ اما عضو پروتکل‌های الحاقی ۱۹۷۷ نیست. بااین‌حال، برخی از مقررات این پروتکل‌ها به‌عنوان حقوق بین‌الملل عرفی شناخته شده‌اند و برای همه کشورها از جمله رژیم صهیونیستی لازم‌الرعایه هستند.

درحالی که تاکنون ادعای عدم قابلیت کنوانسیون چهارم در مورد سرزمین‌های اشغالی از سوی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و سایر متخصصین حقوق بین‌الملل رد شده است، صلیب سرخ (به‌عنوان ناظر کنوانسیون‌های ژنو) معتقد است که کنوانسیون چهارم ژنو، ارتباطی به حاکمیت طرفین مخاصمه ندارد. این کنوانسیون در کلیه مواردی که سرزمینی در طول یک مخاصمه مسلحانه اشغال گردد، فارغ از وضعیت حقوق آن سرزمین اعمال خواهد شد (Kretzmer, 2002, p. 33).

به دنبال گروگان‌گیری دو سرباز اسرائیلی توسط نیروهای حزب‌الله، ارتش رژیم صهیونیستی حملات گسترده‌ای را از ۱۲ ژوئیه ۲۰۰۶ علیه لبنان آغاز کرد. اسرائیل با این تهاجم، حقوق بشر به‌خصوص کنوانسیون‌های ۱۹۴۹ ژنو، دو پروتکل الحاقی آن و قطعنامه‌ای شورای امنیت سازمان ملل متحد را به تمسخر گرفت و بدان‌ها وقعی ننهاد. اسرائیل نام این تهاجم را «حق دفاع از خود» نهاد تا کار خود را توجیه کند. این تهاجم به کشته شدن صدها زن و کودک لبنانی که کوچک‌ترین دخالتی در جنگ نداشتند و ویرانی بسیاری از مناطق دور از صحنه درگیری انجامید (نیری و متولی، ۱۳۹۰، ص ۱۸۷).

هرگونه مخاصمه بین نیروهای اسرائیل و لبنان و نیروهای مسلح منظم و نامنظم واقع در قلمرو این کشور، در چارچوب و تابع کلیه مقررات کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو قرار می‌گیرد. عمده‌ترین محورهای حقوق بشردوستانه قابل اعمال بر درگیری‌های بین‌المللی اصل تفکیک (مصونیت غیرنظامیان و اهداف غیرنظامی از شمول حمله)، تناسب حمله به رزمندگان و اهداف نظامی با منافع و ضروریات نظامی و همچنین، حرمت افراد و اهداف بی‌طرف و متعلق به غیر متخاصمین، به‌ویژه دولت‌های بی‌طرف و سازمان‌های بین‌المللی امدادی است؛ تعهداتی که به کرات توسط نیروهای اسرائیلی طی جنگ سی و سه روزه نقض گردیدند. اسرائیل با وجود نامشروع بودن تجاوز به لبنان و در عین داشتن مسئولیت ناشی از این تجاوز، به دلیل ماهیت عرفی کنوانسیون‌های ۱۸۹۹ و ۱۹۰۷ لاهه و بخش‌هایی از پروتکل اول الحاقی ۱۹۷۷ از یک سو و التزام قراردادی به کنوانسیون‌های ۱۹۴۹ ژنو، ملزم به رعایت اصول تفکیک، تناسب و حرمت بی‌طرفی است. بااین‌حال، این رژیم به‌وضوح از رعایت این اصول پرهیز نموده است.

عمده‌ترین مصادیق تخلفات اسرائیل از حقوق بشردوستانه که به ارتکاب جنایات جنگی انجامیده‌اند، عبارت‌اند از هدف حمله قرار دادن جمعیت و افراد غیرنظامی که در درگیری مشارکت نداشته‌اند؛ حمله مستقیم و عمدی بر اهداف غیرنظامی؛ حمله عمدی به کارکنان یا اهداف درگیر در اقدامات امدادی و مأموریت‌های حفظ صلح؛ مرگ یا ضرب و جرح اتفاقی غیرنظامیان و صدمه اتفاقی به اهداف غیرنظامی فراتر از معیار تناسب؛ استفاده عمدی از سپرهای انسانی؛ خودداری از اتخاذ تدابیر حفاظتی درباره حمایت از غیرنظامیان و تبعیض در حمایت از اعراب ساکن سرزمین‌های اشغالی نیز نمونه‌هایی دیگر از تخلفات این رژیم از حقوق بشردوستانه محسوب می‌شوند.

حمایت از کارکنان تشکیلات و محمولات بیمارستان‌ها و کارکنان این مراکز به‌طور صریح در ماده ۲۴ تا ۳۲ معاهده ۱۹۴۹ ژنو حتی در حمایت از نیروهای نظامی به‌صراحت بیان شده است که بر اساس اخبار منتشره در رسانه‌های ملی ایران و رسانه‌های بین‌المللی اسرائیلی‌ها این امر را رعایت نکرده و حتی به‌طور مشخص با یورش تانک‌ها به آمبولانس‌ها و نیروهای امدادگر آن را زیر چرخ‌های زره‌پوش‌ها مچاله و اجساد را له کرده‌اند. این امر خلاف صریح ماده ۱۹ تا ۲۳ معاهده ۱۹۴۹ است. درحالی که طبق مواد این معاهده این تأسیسات هیچ‌گاه نباید مورد حمله قرار گیرند، نیروهای اسرائیلی به کرات هم به بیمارستان‌ها حمله کردند و هم مانع کمک کارکنان بیمارستان‌ها و آمبولانس‌ها به مجروحان شده‌اند.

گروگان‌گیری، قتل و شکنجه صراحتاً بر اساس کنوانسیون ژنو ممنوع است؛ درحالی که حملات فراوان و بی‌وقفه اسرائیل به غیرنظامیان در نقاط مختلف غزه هم می‌تواند مشمول تحقیقات جنایات جنگی شود.

جامعه جهانی، شهرک‌سازی‌های اسرائیل را خلاف حقوق بین‌الملل می‌داند و سازمان ملل نیز تاکنون بارها این موضوع را مطرح کرده که شهرک‌سازی اسرائیل مصداق نقض کنوانسیون چهارم ژنو است. این کنوانسیون که پس از جنگ جهانی دوم توسط ۱۹۲ کشور تصویب شد، تأکید می‌کند یک جریان اشغالگر نباید بخش‌هایی از جمعیت غیرنظامی خود را به سرزمینی که آن را اشغال کرده، منتقل کند. همچنین، اساسنامه‌ای که دادگاه کیفری بین‌المللی را در سال ۱۹۹۸ (۱۳۷۷) تأسیس کرد، چنین انتقالاتی را به‌عنوان جنایات جنگی طبقه‌بندی کرده است.

بر اساس کنوانسیون ژنو، بیماران و مجروحان، کادر پزشکی، بیمارستان‌ها و مراکز درمانی سیار در زمان جنگ محافظت می‌شوند. آن‌ها تحت هیچ شرایطی نمی‌توانند مورد حمله قرار گیرند و هدف قرار دادن آن‌ها به‌عنوان جنایت جنگی تلقی می‌شود. در ضمن، از نظامیان یا شبه‌نظامیان مجروح که در بیمارستان‌ها و مراکز درمانی تحت درمان هستند و کارکنان پزشکی که برای دفاع از جان خود و بیمارانشان مسلح هستند، محافظت می‌شود. مهم‌ترین موارد نقض کنوانسیون‌های ژنو و حقوق بشردوستانه توسط اسرائیل را می‌توان شامل این موارد دانست:

ماده ۱۸ کنوانسیون شماره ۴ ژنو

ماده ۱۸ کنوانسیون شماره ۴ ژنو تصریح می‌کند، بیمارستان‌های غیرنظامی که برای مراقبت از مجروحان و بیماران، بیماران ناتوان و موارد مرتبط با زایمان تشکیل شده‌اند، در هیچ شرایطی نباید هدف حمله قرار بگیرند و باید همیشه مورد احترام و محافظت طرف‌های درگیری باشند.

ماده ۱۹ کنوانسیون ژنو

طبق ماده ۱۹ کنوانسیون ژنو، حفاظتی که بیمارستان‌های غیرنظامی از آن برخوردارند، متوقف نخواهد شد؛ مگر اینکه از آن‌ها برای ارتکاب اعمال زیان‌بار، خارج از وظایف بشردوستانه و علیه دشمن استفاده شود. باین‌حال، ممکن است حفاظت فقط پس از صدور اخطار مقتضی، بیان جزئیات همه موارد مرتبط و اعلام یک محدودیت زمانی معقول و پس از بی‌توجهی به این هشدار، متوقف شود. طبق این قانون، «پرستاری از افراد بیمار یا مجروحان نیروهای مسلح در این بیمارستان‌ها و یا وجود سلاح‌های سبک و مهماتی که از این نیروها گرفته شده و هنوز به دست سرویس مرتبط نرسیده است، برای دشمن مضر نیست».

عدم رعایت قوانین و مقررات بین‌الملل جنگ بین افراد غیرنظامی وفق نص صریح ماده ۵۱ بند یکم از پروتکل اول ژنو ۱۹۴۹ است که باید در برابر هرگونه خطرات ناشی از عملیات جنگ تحت حمایت حقوق بین‌الملل بشردوستانه قرار گیرد.

ماده ۵۴ کنوانسیون ژنو

عدم رعایت رفتار انسانی موضوع عدم دسترسی مردم بی‌گناه فلسطین از آذوقه، امکانات رفاهی اولیه، سوخت و ارتباطات تا آب آشامیدنی، دارو و درمان طبق ماده ۵۴ بند ۱ و ۲ همان پروتکل از کنوانسیون ۱۹۴۹ خصوصاً در نوار و باریکه غزه و محروم کردن مردم بی‌گناه غزه با بیش از هزاران نفر کشته و زخمی و تعداد متراکم بیش از یک میلیون نفر و مساحت ۲۶۷ کیلومتر مربع.

نقض پروتکل الحاقی ۱۹۷۷

عفو بین‌الملل، طی گزارشی اعلام کرد که اسرائیل در عملیات خود در غزه از غیرنظامیان، از جمله کودکان، به‌عنوان سپر انسانی استفاده کرده است؛ چون آن‌ها را وادار می‌کرده در خانه‌هایی که این نیروها به‌عنوان مواضع نظامی از آن‌ها استفاده می‌کرده‌اند، بمانند (BBC, 2009).

– مواد ۲۳ و ۲۵ از کنوانسیون لاهه ۱۹۰۷

به‌منظور حمایت بیشتر از غیرنظامیان و در پی تلاش‌های صلیب سرخ بین‌المللی، سرانجام طی مذاکرات طولانی در ۱۰ ژوئن ۱۹۷۷، دو پروتکل به کنوانسیون ۱۹۴۹ ژنو ضمیمه شد. پروتکل نخست، اختصاص به حمایت از قربانیان درگیری‌های مسلحانه بین‌المللی دارد که در جنگ‌های بین‌الدولی اجرا می‌شود و پروتکل دوم، مربوط به حمایت از قربانیان در مخاصمات مسلحانه غیر بین‌المللی و داخل کشورها است. مطابق ماده ۲ مشترک کنوانسیون‌های چهارگانه ۱۹۴۹ ژنو، قواعد این کنوانسیون‌ها، در هر جنگ اعلام شده یا هر مخاصمه مسلحانه که میان دو یا چند کشور طرف معاهده، حتی اگر حالت جنگی توسط یکی از آن‌ها به رسمیت شناخته نشود، قابل اجرا است. همچنین، قواعد این کنوانسیون‌ها در کلیه موارد اشغال تمام یا بخشی از سرزمین یک کشور، حتی اگر اشغال با مقاومت نظامی روبه‌رو نشود، اجرا می‌گردد. قواعد این کنوانسیون‌ها نسبت به کشورهای غیر عضو نیز قابل اجراست؛ زیرا مقررات مندرج در آن، عرفی و مورد قبول جامعه بین‌المللی است (Verma, 1998, p. 217). حملات کورکورانه و بدون تمایز بین اهداف نظامی و غیرنظامی مانند بمباران یا پرتاب راکت و خمپاره با مین و تله‌های انفجاری یا استفاده از گلوله انفجاری با برد مؤثر بالا مندرج در حقوق بین‌الملل عرفی ملهم از مواد ۲۳ و ۲۵ از کنوانسیون لاهه ۱۹۰۷ که ولو اظهر من الشمس مسلسل‌وار باعث نابودی کلیه مساجد، کلیساها، مدارس، بیمارستان‌ها و منازل مسکونی شده است.

– مواد ۳۵ و ۳۶ پروتکل لازم‌الاجرا اول ژنو ۱۹۴۹

استفاده از تسلیحات غیرمتمعارف و مواد مرگبار در حملات به گروه‌های جهادی فلسطینی که موجبات درد و رنج و جراحات شدید را به وجود آورده؛ بدون آنکه اهداف مشروع باشد تا جایی که باعث مرگ زجرآور یا معلولیت افراد غیرنظامی نیز به همراه دارد؛ «بدون اجازه درمان حتی در اسارت» و موجب نابودی حیوانات و محیط‌زیست نیز به نحوی گردد که تا سال‌های بعد نیز آثار مخرب آن خواهد ماند؛ مانند بمباران‌های پی‌درپی خوشه‌ای و همچنین انواع راکت‌های بالستیک هدایت‌شونده که تا آخرین ترکش آن باعث جراحات دهشتناک و نابودی مردمان فلسطینی خواهد شد. این رفتار فرماندهان نظامی که کلیه دوره‌های مختلف حقوق جنگ و بین‌الملل جنگ را گذرانده‌اند، وفق مواد ۳۵ و ۳۶ پروتکل لازم‌الاجرای اول ژنو ۱۹۴۹، استفاده از اسلحه و ادوات جنگی که باعث صدمات بی‌مورد و آلام غیرضروری می‌شود، ممنوع است. بر این اساس، آن مقدار از زور باید به کار گرفته شود که برای غلبه بر دشمن ضرورت دارد. عمده مقررات مربوط به سلاح‌های ممنوعه، در پروتکل اول سال ۱۹۷۷ آمده است؛ ولی استفاده از نوع سلاح ممنوعه، بر عهده دولت‌های تولیدکننده و استفاده‌کننده گذاشته شده و آنان باید توجه نمایند که استفاده از چنین سلاح‌هایی، با اصول حقوق بین‌الملل بشردوستانه، مغایرت نداشته باشد (بوسچک و بلدسو، ۱۳۷۵، ص ۵۷).

پروتکل سوم کنوانسیون مربوط به سلاح‌های متمعارف، ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های کاربرد سلاح‌های آتش‌زا است. بر اساس این پروتکل، سلاح آتش‌زا به هر سلاح یا مهماتی اطلاق می‌گردد که به دلیل وجود شعله، حرارت یا آمیخته‌هایی از آن‌ها یا انجام واکنش شیمیایی ناشی از مواد، منجر به آتش گرفتن اهداف یا ایجاد سوختگی بر بدن افراد می‌شود. طبق این تعریف، فسفر سفید یکی از سلاح‌های آتش‌زا محسوب می‌گردد.

– نقض مقررات کنوانسیون لاهه ۱۹۰۷

عدم رعایت قوانین و مقررات کنوانسیون لاهه ۱۹۰۷، شلیک‌های بدون توقف با سلاح‌های نوعاً مخصوص تانک و نفر برای جنگی بر علیه مردم بی‌سلاح و همچنین، استفاده‌های مزدورانه مختلف از امکان مسکونی مردم بی‌دفاع برای جنگ با گروه‌های جهادی فلسطینی ماده ۲۵ کنوانسیون لاهه ۱۹۰۷ و نیز ملهم از مواد ۵۱، ۵۲، ۵۷ و ۶۰ پروتکل اول کنوانسیون ژنو ۱۹۴۹.

– مواد ۱۴ تا ۲۷ کنوانسیون چهارم ژنو

بر اساس مواد ۱۴ و ۲۷ کنوانسیون چهارم ژنو و قواعد حقوق بین‌الملل بشردوستانه عرفی، کشتار زنان و کودکان به شدت محکوم است.

– ماده ۲۱ کنوانسیون چهارم ژنو

ماده ۲۱ کنوانسیون چهارم ژنو، کشورها را متعهد می‌نماید که مجروحان و زخمیان را به بیمارستان‌ها و مراکز درمانی یا مکان‌هایی که برای این منظور تعبیه شده است، منتقل نمایند؛ بنابراین، ممانعت اسرائیل از این امر تخلف محسوب می‌شود.

– ماده ۲۳ کنوانسیون چهارم ژنو

عدم اجازه جهت رساندن دارو: ماده ۲۳ کنوانسیون چهارم ژنو به این موضوع اشاره نموده و آن را تخلف می‌داند.

– ماده ۵۳ کنوانسیون چهارم ژنو

ماده ۵۳ کنوانسیون چهارم ژنو، رژیم صهیونیستی را به عنوان یک نیروی اشغالگر در غزه از تخریب اموال فلسطینی‌ها منع کرده است؛ در حالی که این رژیم عمداً با بمباران هوایی و آتش توپخانه‌ها موجب تخریب گسترده اموال غیرنظامیان و اماکن غیرنظامی و خانه‌های مسکونی در نوار غزه شده است که این اقدام بر اساس ماده ۱۴۷ کنوانسیون چهارم ژنو، جنایت جنگی محسوب می‌شود.

۴- اعلامیه جهانی حقوق بشر ۱۹۴۸ و حقوق بشر به صورت کلی

اعلامیه جهانی حقوق بشر، یک پیمان بین‌المللی بوده که سال ۱۹۴۸ تصویب شده است. این اعلامیه، دستاورد مستقیم جنگ جهانی دوم بوده و برای نخستین بار، حقوقی را که همه انسان‌ها سزاوار آن هستند، به صورت جهانی بیان می‌دارد. در نتیجه، حقوق بشر به حقوقی گفته می‌شود که همگان در همه زمان‌ها و مکان‌ها از آن برخوردارند؛ از جمله حق تردد آزاد و در محاصره نبودن.

تحولات بین‌المللی بیانگر آن است که جنایات اسرائیل علیه مردم فلسطین همچنان در کانون توجهات جهانی قرار دارد. رژیم صهیونیستی اسرائیل از زمان تأسیس تاکنون، جنایات زیادی را در سرزمین‌های اشغالی فلسطین مرتکب شده است. اسرائیل از ابتدای پیدایش و حضور در فلسطین، در کنار تمام مسائل نظامی و خشونت‌های به کار گرفته در برابر مسلمانان سرزمین‌های اشغالی، به صورت گسترده به نقض حقوق بشر نیز پافشاری داشته است. اسرائیل بارها به دلیل نقض حقوق زنان در رتبه نخست گزارش حقوق بشری سازمان ملل قرار گرفته و در جایگاه نخست بزرگ‌ترین ناقض حقوق بشر جهان حضور یافته است. قطعنامه‌هایی که علیه اسرائیل در زمینه نقض حقوق بشر صادر شده است،

مملو از «درخواست‌ها»، «محکومیت‌ها»، «ابراز نگرانی‌ها»، «ابراز تأسف‌ها» و همچنین، دستور «پایان دادن فوری» به نقض حقوق بشر بوده است (موسوی، ۱۳۹۵، ص ۲۳).

همه طرف‌های درگیری کنونی، از جمله حماس و نیروهای اسرائیلی و همچنین سایر نظامیان دولتی یا گروه‌های مسلح غیردولتی که به نبرد می‌پیوندند، طبق قوانین بشردوستانه بین‌المللی از ایجاد رنج ناروا در میان مردم منع شده‌اند. غیرنظامیان و جنگجویان در طول درگیری برای محدود کردن آسیب و رنج ناشی از طرفین درگیری مسلحانه است. این ممنوعیت‌ها در تمام موارد استفاده از نیروی نظامی یا سایر عملیات نظامی در درگیری‌های مسلحانه، از جمله اقداماتی که برای دفاع از خود در برابر حمله مسلحانه انجام می‌شود، رعایت می‌شود. اصول اساسی موارد (۱) تمایز بین غیرنظامیان و رزمندگان؛ (۲) ممنوعیت حمله به کسانی که در درگیری‌های مسلحانه شرکت نمی‌کنند^۱، از جمله رزمندگانی که تسلیم شده یا مجروح شده‌اند؛ (۳) منع از تحمیل رنج غیرضروری؛ (۴) اصل ضرورت که اقدام نظامی را تنها در صورت لزوم برای تضعیف ظرفیت نظامی دشمن مجاز می‌سازد و (۵) اصل تناسب که اقدام نظامی منجر به جراحت یا مرگ غیرنظامیان یا آسیب به اشیاء غیرنظامی در رابطه با مزیت نظامی به دست آمده بیش از حد را ممنوع می‌کند. این نقض‌ها شامل موارد ذیل خواهد شد:

- حملات ۱۷ اکتبر به غیرنظامیان و گروگان‌گیری غیرنظامیان
- گزارش حملات عمدی یا بدون تبعیض به غیرنظامیان و مناطق غیرنظامی و تخریب ساختمان‌های غیرنظامی و فرهنگی، از جمله مکان‌های عبادت، بیمارستان‌ها و مدارس
- بیانیه‌های مقامات دو طرف درگیری در توضیح طرح‌هایی برای حمله، گرسنگی یا رد کمک‌های بشردوستانه به یک جمعیت غیرنظامی یا تخریب اشیاء ضروری برای بقای یک جمعیت غیرنظامی و گزارش‌هایی از انجام چنین طرح‌ها و اقداماتی (Zanotti, 2023, p. 28)

نقض حقوق بشر توسط اسرائیل را می‌توان مستند به برخی از وقایعی نمود که عبارت‌اند از:

- ۱- جنایت خان یونس: خان یونس در نوار غزه واقع است. این روستا در دو نوبت به فاصله نه روز هدف حملات اشغالگران صهیونیست قرار گرفت؛ یکی در ۳ نوامبر ۱۹۵۶ که ۵۰۰ فلسطینی به قتل رسید و دیگری در ۱۲ نوامبر که ۲۷۰ فلسطینی به شهادت رسیدند.
- ۲- نایت در غزه (۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰): رژیم صهیونیستی پس از پیروزی حماس در انتخابات پارلمان فلسطین در ژانویه سال ۲۰۰۶ در اقدامی نژادپرستانه با هدف تنبیه مردم فلسطین مخصوصاً مردم نوار غزه که بیشترین آراء حماس از این منطقه بود، اقدام به محاصره کامل زمینی و هوایی این منطقه کرد. در پی این محاصره کشنده، اسرائیلی‌ها حتی از خروج بیماران فلسطینی برای مداوا به خارج جلوگیری کردند که طی آن تا اواسط سال ۲۰۱۰، نزدیک به ۳۸۰ فلسطینی جان خود را از دست دادند. در خلال این سال‌ها به خصوص در اواخر سال ۲۰۰۸ تا اواسط ژانویه سال ۲۰۱۰، اسرائیل جنگی خانمان‌سوز را علیه غزه راه انداخت که به تجاوز ۲۲ روزه شهرت یافت. در این جنگ، ۱۴۵۰ شهروند فلسطینی به شهادت رسیدند و ساختار زیربنایی نوار غزه آسیب جدی دید.
- ۳- جنایت علیه ناوگان بین‌المللی امدادرسان به غزه: در ۳۱ می سال ۲۰۱۰ در برابر چشمان افکار عمومی جهان، نیروی دریایی ارتش صهیونیستی در اقدامی که دزدی دریایی لقب گرفت، در آب‌های بین‌المللی به کشتی بین‌المللی حامل کمک‌های انسان‌دوستانه به نوار غزه حمله کرد و نه شهروند ترکیه را به قتل رساند و ده‌ها نفر را زخمی کرد. تمامی ۷۵۰ سرنشین این کشتی‌ها بازداشت و به بندر اشدود منتقل شدند.

۵- نقض قواعد آمره

۵-۱- منع توسل به زور

منشور ملل متحد، ممنوعیت کلی هرگونه توسل به زور را مدنظر دارد و اعضاء سازمان ملل متحد را ملزم می‌سازد که در روابط بین‌المللی میان خود از توسل به جنگ، تهدید به جنگ، اقدامات مقابله‌به‌مثل، محاصره دریایی و یا هر شکل دیگر استفاده از تسلیحات یا اعمال قدرت، چه علیه تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی هر کشور و چه هرگونه رفتار دیگر که با اهداف ملل متحد مغایر باشد، خودداری کنند.

بند ۴ ماده ۲ منشور ملل متحد، ممنوعیت تهدید یا استفاده از زور در روابط بین‌الملل، یک قاعده شناخته‌شده حقوق بین‌الملل است که برای همه دولت‌ها، خواه عضو ملل متحد باشند یا نه، لازم‌الاتباع است (راهنمای سازمان ملل متحد، ۱۳۵۴، ص ۱۱۹). این قاعده را می‌توان به‌وضوح در اعلامیه «اصول حقوق بین‌الملل درباره روابط دوستانه و همکاری بین دولت‌ها مطابق با منشور ملل متحد» ۱۹۷۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مشاهده کرد.

اعلامیه‌های مزبور، به انواع معینی از تهدید یا توسل به زور اشاره می‌کند که ازجمله عبارت‌اند از جنگ‌های تجاوزکارانه، تبلیغ برای جنگ‌های تجاوزکارانه، تهدید یا توسل به زور برای نقض مرزهای بین‌المللی یا خطوط تعیین حدود بین‌المللی و تصرف قلمرو خارجی با تهدید یا استفاده از زور. بر این اساس، ممنوعیت کاربرد توسل به زور مطابق منشور، نه تنها جنگ بلکه «تهدید به استفاده از زور» را نیز در بر می‌گیرد. مشهورترین نوع صریح تهدید، دادن ضرب‌الاجل یا اتمام حجت است که به‌موجب آن، اعلامیه‌های رسمی خطاب به دولت دیگر صادر شده و از آن دولت خواسته می‌شود که در عرض مدت معینی، تقاضای مطروحه را بپذیرد و در غیر این صورت، آماده شروع جنگ یا اقدام قهری مسلحانه باشد (بوسچک و بلدسو، ۱۳۷۵، ص ۴۸۰).

اسرائیل، نوار غزه و کرانه باختری فلسطین را به ترتیب از مصر و اردن در جنگی که در سال ۱۹۶۷ علیه این دو کشور و سوریه به راه انداخت، به تصرف خود درآورد. این رژیم مدعی شد که در دفاع از خود در برابر این کشورها اقدامی پیشگیرانه انجام می‌دهد. جنگ پس از شش روز با پیروزی اسرائیل به پایان رسید. با وجود آن، اسرائیل متعاقباً با مصر و اردن قراردادهای صلح منعقد کرد. اسرائیل کنترل سرزمین‌های تصرف‌شده را از طریق یک اشغال نظامی (ادامه استفاده از زور که امکان تصرف آن‌ها را فراهم کرد) در مدتی که اکنون بیش از نیم قرن می‌گذرد، حفظ کرد. مخالفت با درخواست‌های مجمع عمومی سازمان ملل برای پایان دادن به این امر، حذف شهرک‌ها توسط اسرائیل و استقرار مجدد حضور نظامی‌اش به‌عنوان بخشی از عملیات محاصره زمینی، دریایی و هوایی نوار غزه و همچنین اجازه دادن بر اساس توافق اسلو به اجزاء واجد شرایط خودگردانی فلسطینی در برخی مناطق کرانه باختری، درنهایت به پیکربندی مجدد و نه پایان بخشی به این اشغال نظامی منجر شد. این کشور به اشغال نوار غزه و کرانه باختری ادامه می‌دهد؛ زیرا هر دو منطقه تحت کنترل نظامی مستمر آن هستند.

غیرقانونی بودن استفاده از زور توسط اسرائیل در غزه و کرانه باختری، به‌عنوان نقض قانون استفاده از زور (تجاوز) و حق قانونی مردم فلسطین برای تعیین سرنوشت، پیامدهای زیر را به همراه دارد. اسرائیل موظف است فوراً به این استفاده از زور پایان دهد (آتش‌بس در غزه و پایان کامل محاصره گسترده‌تر نوار) و همچنین، عقب‌نشینی کامل قدرت خود در کرانه باختری، ازجمله بیت‌المقدس شرقی. از آنجاکه این اقدام غیرقانونی متضمن نقض قواعد اساسی حقوق بین‌الملل است که دارای وضعیت آمره است، همه دولت‌های دیگر در موقعیت حقوقی ویژه‌ای قرار دارند که دارای تعهدات منفی و مثبت هستند. آن‌ها در رفتار خود در رابطه با این وضعیت کاملاً آزاد نیستند؛ گویی فقط اسرائیل و مردم فلسطین هستند که حقوق و تعهدات قانونی قابل اجرا دارند. در وهله اول، آن‌ها از نظر قانونی موظف هستند

استفاده از زور اسرائیل را از جمله از طریق اشغال در نوار غزه و کرانه باختری قانونی به رسمیت نشناخته یا هیچ‌گونه کمک یا کمکی به آن ارائه نکنند. این به معنای لزوماً تأیید نکردن حق استفاده از این نیرو و قطع حمایت از جمله حمایت نظامی از اسرائیل برای این منظور است. در وهله دوم، آن‌ها موظف‌اند گام‌های مثبتی را برای پایان دادن به وضعیت غیرقانونی بردارند. این امر حداقل به معنای فراخوان برای آتش‌بس و به‌طور گسترده‌تر، درخواست از اسرائیل برای پایان دادن به اشغال است.

در حال حاضر، برخی از کشورها طوری رفتار می‌کنند که گویی در انتخاب جنبه‌های مجزای غیرقانونی آزاد هستند (معمولاً الحاق ادعایی بیت‌المقدس شرقی و ایجاد شهرک‌ها در کرانه باختری) که آن‌ها به آن اعتراض دارند یا حداقل از به رسمیت شناختن آن امتناع می‌ورزند. این مورد از نظر قانونی معتبر است و در عین حال در مورد سایر جنبه‌های اساسی تر غیرقانونی سکوت کرده و حتی از آن حمایت می‌کند. این تمایزات، هیچ مبنایی در حقوق بین‌الملل ندارد. در واقع، آن‌ها شامل نقض قوانین بین‌المللی توسط چنین دولت‌هایی از نظر حمایت غیرقانونی و یا انتخاب سکوت در صورت وجود الزام قانونی برای اعتراض می‌شوند. دولت‌ها باید با ماهیت جامع‌تر موقعیت حقوقی که در آن قرار دارند و معنای آن برای سیاست‌ها، بیانیه‌ها و اقداماتشان مواجه شوند. اگر همان‌طور که این دولت‌ها تأیید می‌کنند، حقوق بین‌الملل واقعاً یک قانون است، پس بنا به تعریف، قابل استفاده جهانی است و صرفاً چیزی نیست که باید رعایت شود تا آنجا که با ترجیحات سیاسی آن‌ها هم‌سو باشد. اگر این‌طور باشد، در مسائل اساسی که همه آن‌ها از نظر قانونی دخیل هستند، آن‌ها آزاد نیستند که گزینش نموده و استانداردهای دوگانه را اعمال کنند.

۵-۲- حق تعیین سرنوشت خود

حقوق بین‌الملل، حق ملت‌ها در تعیین سرنوشت خود را مورد توجه قرار داده است. این اصل در بند ۲ ماده ۱ منشور ملل متحد با این مضمون که یکی از اهداف سازمان «توسعه روابط دوستانه بین ملت‌ها بر اساس احترام به اصل برابری ملت‌ها و حق آن‌ها در تعیین سرنوشت خود» است، گنجانده شده و در ماده ۵۵ منشور نیز مورد تأکید قرار گرفته است. این تعریف در میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مصوب ۱۹۶۶ تکرار شده و اعلامیه اصول حقوق بین‌الملل مورخ ۱۹۷۰ مجمع عمومی نیز به این حق تأکید کرده است. معنای دیگر حق تعیین سرنوشت مربوط به حق ملت‌ها برای استفاده و بهره‌برداری آزادانه از منابع ثروت‌های طبیعی‌شان است (موسی‌زاده، ۱۳۷۸، ص ۱۰۵). اعلامیه راجع به حاکمیت دائمی بر منابع طبیعی مصوب سال ۱۹۶۲ مجمع عمومی سازمان ملل متحد با شناسایی حق مذکور، یک رشته مقررات مربوط به بهره‌برداری از آن‌ها و اعمال نظارت بر سرمایه‌گذاری خارجی را وضع می‌کند.

۶- حق بر مقاومت

حق بر مقاومت در مقابل سرکوب و اجرای آن‌ها از سوی «مردم» تحت سلطه خارجی یا در یوغ دولت‌های سرکوبگر گویای آن است که مردم در نظام حقوق بین‌الملل تابع هستند. به دیگر سخن، مردم در این نظام حقوقی اهلیت دارا شدن حق و تکلیف را دارند. زمانی که حاکمان، گستاخ، بی‌شرم و حریص می‌شوند، باید علیه آنان و بر ضد قوانینی که چنین امتیازهای ناعادلانه‌ای را به ایشان ارزانی داشته‌اند، قیام کرد (d'Aristide, 1874, p. 401). در واقع، حتی اگر مردم غزه را به عنوان تابعان اسرائیل در نظر بگیریم، باز هم این حق برای مردم پابرجاست تا بتوانند از این جور و ستم برای خود حق مقاومت قائل شوند. حقی که در برهه زمانی کنونی مبتنی بر دموکراسی و حقوق بشر، قابل اثبات است.

۷- نتیجه‌گیری

آنچه از افعال ارتكابی رژیم اسرائیل و حامیان آن در غزه برمی‌آید، این است که حقوق بین‌الملل با تمامی اوراق و اسناد خود و در سایه سازمان‌های پرسروصدای خود، هیچ نقشی ایفا نکرده است. هر آنچه از حقوق جنگ و حقوق بشردوستانه و حقوق بشر گفته می‌شود، در این جنگ دفن شد و گورستانی از معاهدات بین‌المللی ایجاد گردید.

حقوق بین‌الملل بشردوستانه که ریشه در کنوانسیون ژنو ۱۹۴۹ و حقوق بین‌الملل عرفی دارد، برای محافظت از غیرنظامیان و کسانی که دیگر در جنگ فعال نیستند (مانند سربازان تسلیم شده) و محدود کردن تسلیحات و تاکتیک‌های رزمی طراحی شده است. مفاد آنکه برای همه دولت‌ها و گروه‌های مسلح غیردولتی در یک درگیری الزام‌آور است، حملات بی‌رویه، هدف قرار دادن غیرنظامیان و مجازات دسته‌جمعی در غزه تمامی این معاهدات را بی‌اثر نمود.

محاصره طولانی مدت و حملات هوایی مکرر که منجر به تلفات غیرنظامی زیاد، به‌ویژه در میان کودکان شده و منجر به کشته شدن بیش از ۲۰۰۰۰ فلسطینی شده است و ابهامات در خصوص اصل وجود حقوق بین‌الملل را بیشتر کرده است.

آثار استفاده اسرائیل از سلاح‌های ممنوعه و همچنین فسفر سفید (ماده‌ای با اثرات مخرب بر بافت‌های انسانی) در مناطق پرجمعیت غزه وجود دارد. تمامی این حوادث را می‌توان مبنایی بر بی‌رمقی کنوانسیون‌های بین‌المللی دانست. مسائل مربوط به اشغال و شهرک‌سازی و گزارش سازمان ملل، این دیدگاه بین‌المللی دیرینه را تکرار می‌کند که فعالیت‌های شهرک‌سازی اسرائیل در کرانه باختری و بیت‌المقدس شرقی و جابه‌جایی غیرنظامیان به‌طور بالقوه جنایت جنگی است. علی‌رغم عقب‌نشینی اسرائیل از غزه در سال گذشته، سازمان ملل معتقد است که کنترل مؤثر اسرائیل بر این منطقه همچنان ادامه دارد و طبق تعهدات بین‌المللی حقوق بشر برای تأمین نیازهای اساسی مردم، بر این منطقه تأکید شده است که هیچ کدام از این حقوق توسط اسرائیل رعایت نمی‌شود.

دادگاه کیفری بین‌المللی (ICC) به‌عنوان یک راه بالقوه برای تعقیب تخلفات شدید مانند جنایات جنگی و نسل‌کشی شناخته شده است. علی‌رغم ادعای اسرائیل مبنی بر اینکه دیوان کیفری بین‌المللی فاقد صلاحیت قضایی و مسائل مربوط به کشور فلسطین است، مأموریت دیوان بین‌المللی کیفری از حمایت بین‌المللی قابل توجهی برخوردار شده است. الحاق فلسطین به دیوان کیفری بین‌المللی در سال ۲۰۱۵ و درخواست‌های متعاقب آن برای تحقیق در مورد شهرک‌های اسرائیلی بر وخامت اوضاع تأکید می‌کند.

مدت طولانی اشغال اسرائیل، بر اساس قوانین بین‌المللی حقوق بشر، نظارت بیشتری را به همراه داشته است. اسرائیل، مسئولیت حمایت از حقوق بشر جمعیت‌های تحت کنترل خود را بر عهده دارد. اتهامات آپارتاید و آزار و اذیت فلسطینی‌ها توسط گروه‌های حقوق بشری مطرح شده و لایه‌هایی از پیچیدگی را به چارچوب قانونی و اخلاقی حاکم بر مناقشه اضافه کرده است.

با توجه به تحقیقات در حال انجام دیوان بین‌المللی کیفری و شواهد جمع‌آوری شده توسط سازمان‌های حقوق بشر، درخواست مبرمی برای بیانیه‌های روشن از سوی مقامات قانونی در مورد کاربرد قوانین بین‌المللی در وضعیت فعلی وجود دارد. هدف این است که نشان دهد هر نهادی، صرف‌نظر از جایگاه سیاسی یا نظامی آن‌ها (که مسئول جنایات جنگی شناخته می‌شود) ممکن است با عواقب قانونی مواجه شود. به همین دلیل، تلاش مستمر سازمان ملل و نهادهای بین‌المللی برای جمع‌آوری شواهد و مستندسازی این تخلفات احتمالی، اهمیت پایبندی به قوانین جنگ را نشان می‌دهد. جامعه بین‌المللی منتظر تحولات بیشتر است؛ زیرا ضرورت پاسخگویی و حل و فصل عادلانه همچنان مهم است.

منابع

- بوسچک، و بلدسو، رابرت. (۱۳۷۵). *فرهنگ حقوق بین‌الملل* (ترجمه بهمن آقایی). کتابخانه گنج دانش.
- پیوندی، غلامرضا. (۱۴۰۲). *مهم‌ترین حقوق نقض شده کودکان در غزه*. پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی. <https://iict.ac.ir/1402/08/bohrangaza-9>
- سلیمی، صادق، و کاشانی، حبیب. (۱۳۹۳). بررسی انطباق اقدامات رژیم اسرائیل بر مصادیق جنایت علیه بشریت در سرزمین‌های اشغالی. *تحقیقات حقوقی بین‌المللی*، ۷(۲۴)، ۱۲۱-۱۴۶.
- سویدان، طارق. (۱۳۹۱). *دایره‌المعارف مصور تاریخ یهود و صهیونیسم* (ترجمه زهرا یگانه). تهران: نشر سایان.
- موسوی، سید محمد. (۱۳۹۵). رژیم صهیونیستی اسرائیل ناقض حقوق بشر. *فصلنامه مطالعاتی صیانت از حقوق زنان*، ۲(۵).
- موسی‌زاده، رضا. (۱۳۷۸). *حقوق بین‌الملل عمومی*. تهران: انتشارات وزارت امور خارجه.
- میری لواسانی، سمیه سادات. (۱۳۸۸). بررسی نسل‌کشی در غزه، با نگاهی به اسناد بین‌المللی حقوق بشر. *فصلنامه گواه*، (۱۴)، ۴۹-۵۶.
- نیری، بیژن، و متولی، علیرضا. (۱۳۹۰). نقض حقوق بشردوستانه در جنگ سی و سه روزه بر مبنای مقررات بین‌الملل. *فصلنامه مطالعات روابط بین‌الملل*، ۴(۱۵)، ۱۸۷-۲۱۰.
- یاقوتی، ابراهیم، و بهلولی، عزیزه. (۱۳۹۸). مجازات جرم نسل‌کشی در دیوان بین‌المللی کیفری و دیوان‌های رواندا و یوگوسلاوی. *فصلنامه علمی مطالعات فقه اقتصادی*، (۱)، ۱۳۵-۱۵۵.
- AlJazeera. (2023). *Is Israeli bombing of Gaza a violation of international laws?*. <https://aje.io/opab3a>
- Blanchard, C. M., Blanchfield, L., Gill, C. R., Margesson, R., Nelson, R. M., Rollins, J. W., Rosen, L. W., Sharp, J. M., Thomas, C., Weed, M. C., Zanutti, J. (2023). Israel and Hamas October 2023 conflict: Frequently asked questions (FAQs). *Congressional Research Service*.
- Evans, R. (2009). *Israel hit at U.N. over Palestinian child rights*. Reuters. <https://jp.reuters.com/article/idUS123679735019/>
- https://www.timesonline.co.uk/tol/News/World/middle_east/article,24.10.20094
- United Nations. (2023). *UN child rights committee condemns killing of children in Gaza strip*. <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/11/un-child-rights-committee-condemns-killing-children-gaza-strip>
- UNRWA. (2023). *UNRWA situation report #7 on the Gaza strip and the west bank*. <https://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report-7-gaza-strip-and-west-bank>
- Wilde, R. (2023). *Israel's war in Gaza is not a valid act of self-defence in international law*. OpinioJuris. <https://opiniojuris.org/2023/11/09/israels-war-in-gaza-is-not-a-valid-act-of-self-defence-in-international-law/>
- Zanutti, J. (2022). The Palestinians: Background and U.S. relations. *Congressional Research Service*.

استناد به این مقاله: ملکی، روح‌اله، و مظفری، امیر. (۱۴۰۳). مبانی عمومی اثربخشی الحاق ایران به سازمان جهانی تجارت بر قراردادهای نفتی. *فصلنامه تحقیقات نوین میان‌رشته‌ای حقوق*، ۴(۴)، ۲۷-۴۴.

Modern Interdisciplinary Research in Law is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.